

Kasvatusalan valintayhteistyöhankkeen (VAKAVA) kirjallinen koe

ke 7.5.2008

Kysymykset ja oikeat vastaukset

Hillilä, M. & Rähä, P. (toim.) 2008. Samalta viivalta 2 – Kasvatusalan valintayhteistyöhankkeen (VAKAVA) kirjallisen kokeen aineisto 2008. Opetus 2000 -sarja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kysymykset ja oikeat vastaukset

Tehtävissä 1–88 oikeasta vastauksesta +1 pistettä, väärästä vastauksesta -1 pistettä ja vastaamatta jättämisestä 0 pistettä.

Merkitse rastilla, onko väite artikkelin mukaan oikein vai väärin.

Väite	Oikein	Väärin
1. Itsetunto ja psyykinen hyvinvointi määrittävät psyykkistä toimintakykyä. (PU)	x	
2. Emotivistisen arvoteorian mukaan tunteilla on kognitiivista sisältöä. (N)		x
3. Itsekkyyden rajoittaa ihmisen aitoa moraalista elämää. (PI)	x	
4. Lapsen diagnosointi on tärkeää, jotta lapsi ei leimaudu. (A)		x
5. Se, että lapsi on koulun alkaessa valmis oppimaan itsenäisesti, on konstruktivistinen näkemys oppimisesta. (LE)	x	
6. Heikosti menestyvät oppijat tiedostavat hyvin oman oppimisensa ongelmat. (I&H)		x
7. Venäjä elää ajassa ja Eurooppa tilassa. (LO)		x
8. Kirkon auktoriteettiaseman heikentyminen on ainakin Suomessa vähentänyt moraalista nihilismia. (N)		x
9. Reflektiivisyys ja metakognitio ovat olennainen osa opettajan itsesäätelytietoja. (T)	x	
10. Erityistä tukea tarvitsevalla lapsella on oikeus käydä tavallista ja lähellä olevaa päiväkotia. (A)	x	
11. Koulutuksen ulkopuolelle jättäytyminen altistaa alkoholinikäytölle. (PU)	x	

12. Avoimen tilan kammoa kutsutaan agorafobiaksi. (LO)	x	
13. Tavarafetisismi tarkoittaa sitä, että esineistä sellaisinaan tulee arvoja niiden ominaisuuksista riippumatta. (N)	x	
14. Ohjaaja on erittäin tärkeä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitäjä teknologisissa oppimisympäristöissä. (I&H)	x	
15. Erityisopetuksessa olevalle oppilaalle laaditaan opettajan harkinnan mukaan HOJKS. (A)		x
16. Psykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn välillä on korrelaatio, muttei syy-seuraus-suhdetta. (PU)	x	
17. Työssä oppimisen malli soveltuu hyvin opettajan asiantuntijuuden kehittämisen lähtökohdaksi. (T)		x
18. Opettajajohtoinen opetus on aina tehotonta. (LE)		x
19. Mahtiarvoja ovat sellaiset arvot, jotka ristiriitatilanteissa käyvät kaikkien muiden arvojen yli. (N)		x
20. Lapsuusiässä omaksutut muita huomioonottavat sosiaaliset taidot eivät edistä kouluun sopeutumista. (PU)		x
21. Radikaalin kulttuurirelativistin näkökulmasta kaikki arvojärjestelmät ovat yhtä hyviä. (N)	x	
22. Mikään kasvatustieteellinen teoria ei voi olla eettisesti neutraalia. (PI)	x	
23. Lapset tulee koulua aloitettaessa aina sijoittaa yleisopetukseen. (A)		x
24. Itseisarvot eivät voi muuttua. (N)		x
25. Teknologian antama tuki, esimerkiksi simulaatio, voi auttaa oppijaa vähentämään metakognitiivista kuormitusta. (I&H)	x	
26. Konstruktivistisesta opetuksesta hyötyvät ennen kaikkea alempien sosiaaliluokkien lapset. (LE)		x
27. Ongelmien hahmottaminen vie asiantuntijalta lyhyemmän ajan kuin noviisilta, koska asiantuntijalla on paljon tietoa erilaisista vaihtoehdoista. (T)		x

28. Suomessa ihmissuhteiden laatu vaikuttaa lasten kasvuoloihin enemmän kuin perheen taloudelliset seikat. (PU)	x	
29. Venäjän kulttuurin tila määrittynyt ennen kaikkea akselilla itä-länsi. (LO)	x	
30. Moraalikasvatuksen ongelma kuuluu käytännöllisen etiikan sovellusalaan. (N)	x	
31. Normalisaatioperiaatteen tavoitteena on etenkin tukea lapsen mahdollisimman normaalia kehitystä. (A)		x
32. Osa suomalaisista konstruktivismiin teoreetikoista selittää oppimista enemmänkin sosiokulttuuristen ja tilannesidonnaisten kuin yksilöpsykologisten tekijöiden avulla. (LE)	x	
33. Arvoteoriat pyrkivät kuvaamaan ennen kaikkea sitä, millä tavoilla ihmiset omaksuvat arvojaan. (N)		x
34. Motivaation heikentyminen kouluvuosien aikana on kiistatta koulun syy. (LE)		x
35. Oppijan aktiivisuutta korostava oppimiskäsitys edellyttää opettajalta muunlaista asiantuntijuutta kuin suoraa tiedonjakamisen mallia. (T)	x	
36. Moraalin näkökulma on riittämätön ohjaamaan ihmisen käyttäytymistä globaalin markkinatalouden olosuhteissa. (PI)		x
37. Etenkin tehtäväorientoitunut oppilas odottaa opettajalta myönteistä palautetta. (LE)		x
38. Moraalin käsitettä koskeva edellytys on, että moraaliseen toimintaan sitoudutaan muutoinkin kuin pelkästään keinona tai välineenä johonkin muuhun. (PI)	x	
39. Oppiminen teknologisissa ympäristöissä korvaa kontaktipetuksen. (I&H)		x
40. Tilan pelkoa on käsitelty terror vacui -käsitteen avulla puhumalla tyhjyyden kauhusta. (LO)	x	

41. Moraali velvoittaa meitä toimimaan tietyllä tavalla riippumatta siitä, mitä laki milloinkin sanoo. (PI)	x	
42. Sosiaalisen konstruktivismin koulusovelluksia Suomessa edustaa yhteistoiminnallinen oppiminen. (LE)		x
43. Opettajan tärkeimpiä taitoja on taito reflektoida kriittisesti oman toimintansa perusteita. (T)	x	
44. Työskentely teknologisessa oppimisympäristössä varmistaa metakognitiivisten tietojen ja taitojen käytön ja kehittymisen. (I&H)		x
45. Vaikka opettaja suosittelisikin segregoitua erityisopetusta, vanhemmat voivat valita inklusiivisen ratkaisun. (A)	x	
46. Asiantuntijuustutkimuksen vahvuutena on pidetty yksilöllisen ongelmanratkaisun korostumista. (T)		x
47. Kehitystausta selittää psyykkistä toimintakykyä. (PU)		x
48. Venäjä on valtava ja autio eikä siten minkään tahdon tai logiikan hallittavissa. (LO)	x	
49. Prudentiaalinen harkinta on moraalisen rationaalisuuden perusta. (PI)		x
50. Vaihtelevat opetustilanteet edellyttävät opettajalta adaptiivista eksperttiyttä. (T)	x	
51. Kysymys poistettu		
52. Kysymys poistettu		
53. Kysymys poistettu		
54. Kysymys poistettu		
55. Kysymys poistettu		
56. Kysymys poistettu		
57. Kysymys poistettu		
58. Kysymys poistettu		
59. Kysymys poistettu		

60. Kysymys poistettu		
61. Puolueettomuus pelon motiivissa tarkoittaa sitä, ettei pelkoa liitetä johonkin tiettyyn ihmisryhmään tai ideologiaan. (LO)	x	
62. Asiantuntijuustutkimukseen liittyvä situated learning -ajattelu korostaa muodollisen koulutuksen osuutta eksperttiyden kehityksessä. (T)		x
63. Moraalin näkökulma velvoittaa meidät toimimaan oikein, olipa lopputulos meidän itsemme kannalta minkälainen tahansa. (PI)	x	
64. Alkoholia runsaasti käyttävien vanhempien lapset eivät irrottaudu kodistaan yhtä varhain kuin raittiiden vanhempien lapset. (PU)		x
65. Konstruktivismi mahdollistaa normatiiviset suositukset siitä, miten opetus tulee järjestää ja miten opettajan tulee toimia. (LE)		x
66. Teknologiaan perustuva oppimisympäristö ei edellytä oppijalta niin paljon itseohjautuvuutta kuin perinteinen oppimisympäristö. (I&H)		x

67. Yhteinen paradigma tarkoittaa, että (LE)

	Kyllä	Ei
a) opettajat pohjaavat opetuksensa samaan teoriaan.	x	
b) kaikki opettajat ovat esimerkiksi konstruktivisteja.	x	
c) jokainen opettaja sitoutuu eri opetuksen teoriaan.		x
d) on olemassa eriäviä ideologioita.		x

68. Ruumiillinen kuritus on Pulkkisen mukaan kehityksen riskitekijä, koska

	Kyllä	Ei
a) se provosoi aggressiivisuutta.	x	
b) se vaikeuttaa fyysistä kehitystä.		x
c) se altistaa erilaisille sairauksille.		x
d) se ei kehitä tunteiden hallintaa.	x	

69. Arvojen muutoksen kieltämään pyrkivät poliittiset järjestelmät epäonnistuvat, koska (N)

	Kyllä	Ei
a) heikkoluontoisuutensa takia ihminen ei useinkaan toimi eettisten periaatteiden mukaisesti.		x
b) ihmiselle on tyypillistä nostaa tavoitetasoa uusien keksintöjen ja kulutustottumusten myötä.	x	
c) ihminen ei helposti aseta elämäntapaansa kyseenalaiseksi.		x
d) arvoja ei ole olemassa ihmisestä riippumatta.		x

70. Reflektio tarkoittaa esimerkiksi (LE)

	Kyllä	Ei
a) tapaa suhtautua ympäröivään todellisuuteen.		x
b) opettajan arviota itsestään opettajana.	x	
c) oppilaan arviota itsestään oppijana.	x	
d) ympäröivän todellisuuden vastaanottamista sellaisenaan.		x

71. Kasvaminen moraaliseksi subjektiksi edellyttää, että (PI)

	Kyllä	Ei
a) lapsen on ehdottomasti omaksuttava palkkio- ja rangaistusjärjestelmä.		x
b) lapsi oppii vähitellen palkkion löytyvän itse teosta.	x	
c) lapsi syntyy ”ikään kuin henkisesti uudestaan”.		x
d) lapsi nousee henkisyyden tasoltaan.		x

72. Pelon motiivin pysyvyyden kriteerejä seuraavista ovat (LO)

	Kyllä	Ei
a) subjektiivisuus.		x
b) väärä tietoisuus.		x
c) säännöllisyys.	x	
d) puolueettomuus.	x	

73. Konstruointi on (LE)

	Kyllä	Ei
a) informaation prosessointia.	x	
b) oppimisen arviointia.		x
c) ajatusten järjestämistä.	x	
d) tekstin merkityksen ymmärtämistä aikaisemman tiedon pohjalta.	x	
e) tiedon siirtämistä.		x

74. Pietari Suuren jälkeinen kulttuurinen murros Venäjällä muutti Lotmanin mukaan pelon käsitettä. Mikä tai mitkä seuraavista väitteistä kuvaavat tätä muutosta?

Väite	Kyllä	Ei
a) Ihmiset menettivät mielenkiintonsa maallisiin asioihin.		x
b) Keskiajalla ihmisten voitiin katsoa eläneen ajassa, kun taas Pietari Suuren ajan jälkeiset ihmiset elivät tilassa.	x	
c) Kirjallisuuden kertomukset tulevat ilottomiksi, koska tilan valtavuus lannistaa.		x
d) Venäläinen kirjallisuus alkaa käsitellä tilan tematiikkaa.	x	

75. Mikä tai mitkä seuraavista opettajan asiantuntijuuden sisältöalueista kuuluvat Tynjälän mukaan opettajan kasvatustieteelliseen kompetenssiin?

	Kyllä	Ei
a) Vuorovaikutus.	x	
b) Opetettavan aineen sisältötieto.		x
c) Eettiset kysymykset.	x	
d) Taloudelliset kysymykset.		x
e) Yhteiskuntaan liittyvä yleistieto.	x	
f) Metakognitiiviset taidot.	x	

76. Mikä tai mitkä liittyvät Lapsesta aikuiseksi -tutkimuksessa käytettyyn toimintakyvyn käsitteeseen? (PU)

	Kyllä	Ei
a) Yhteiskuntaan sopeutuminen.	x	
b) Fyysinen toimeliaisuus.		x
c) Alkoholinkäytön hallinta.	x	
d) Nousujohteinen työura.		x
e) Vakaa työura.	x	

77. Mikä tai mitkä ovat oppijoiden yhteisönä (community of learners) tunnetun pedagogisen mallin lähtökohtia? (I&H)

	Kyllä	Ei
a) Oppija on aktiivinen tiedonrakentaja.	x	
b) Metakognition kehittäminen tapahtuu parhaiten ryhmässä, jossa yksilön on ulkoistettava ajatteluaan muun muassa keskustelemalla.	x	
c) Asiantuntijuus on jaettu.	x	
d) Kukin yksilö keskittyy vain hänelle annettuun osa-alueeseen.		x

78. Mitkä seuraavista liittyvät vain segregatioon? (A)

	Kyllä	Ei
a) Koko henkilökunnan osallistuminen kasvatustyöhön.		x
b) Mahdollisimman tavalliset koulukokemukset.		x
c) Erityisopetus.		x
d) ESY-opetus.	x	
e) Terapiapalvelut.		x
f) Lapsen diagnosointi.		x
g) Yksilölliset tavoitteet.		x

79. Miksi teknologiaa voidaan hyödyntää oppijoiden metakognition tukemisessa? (I&H)

	Kyllä	Ei
a) Tehtävien vaikeustasoa on helppo säädellä.	x	
b) Scaffolding-periaatetta noudattaen oppijaa voi auttaa organisoimaan opiskeltavaa asiaa.	x	
c) Teknologia mahdollistaa opittavan asian osittamisen.		x
d) Teknologian antama kognitiivinen tuki (cognitive tools) keskittyy ensisijaisesti korkean tason ajattelutoimintojen kuormittamiseen.		x

80. 1990-luvun puolivälissä suoritettussa kyselytutkimuksessa venäläisten mielestä suurimman valtiollisen uhkan Venäjälle muodostaa Latvia. Mikä tai mitkä seuraavista selityksistä Lotmanin mukaan tekevät tuloksen ymmärrettäväksi?

	Kyllä	Ei
a) Latvia liitetään kulttuurisesti länteen, ja länsi muodostaa vaaran Venäjälle ja venäläisyydelle.	x	
b) Baltian maiden pieni koko ei ole rauhoittava tekijä – eihän norsukaan pelkää tiikeriä mutta voi pelästyä hiirtä.	x	
c) Latvian nykyainsäädäntö loukkaa maan venäläisväestön kansallistunteita.	x	
d) Latvia on johtava Baltian maa.		x
e) Latvialla on erinomaiset suhteet Yhdysvaltoihin.		x

81. Kaisa: “Minusta on aivan selvää, että nykyiset lauhat talvet johtuvat hiilidioksidipäästöistä ja ilmaston lämpenemisestä.”

Maija: “Miten voimme päätellä noin varmasti? Olemmeko ottaneet huomioon kaikki säähän ja ilmastoon vaikuttavat osatekijät?”

Millaisia taitoja Maija osoittaa edellisessä keskustelussa? (I&H)

	Kyllä	Ei
a) Metakognitiivisia taitoja.	x	
b) Matemaattisten ilmastomallien laskentataitoa.		x
c) Kollaboratiivista osaamista.	x	
d) Jaettua asiantuntijuutta.	x	

82. Mikä tai mitkä seuraavista käyttäytymisen piirteistä kuvaavat sopeutumattomuuden kehää? (PU)

	Kyllä	Ei
a) Normien rikkominen.	x	
b) Haluttomuus koulunkäyntiin.	x	

c) Julkisten paikkojen töhriminen.		x
d) Heikkenevä koulumenestys.	x	
e) Syömishäiriöt.		x
f) Luvattomat poissaolot.	x	

83. Mikä tai mitkä seuraavista luonnehdinnoista kuvaavat geopolitiikka-käsitettä? (LO)

	Kyllä	Ei
a) Ylikansallinen järjestöjen harjoittama politiikka.		x
b) ”Oopiumia kansalle”.	x	
c) Porvarillinen valetiede.	x	
d) Ympäristöaktivismi.		x
e) Ilkeämielinen yritys irrottaa huomio todella tärkeistä yhteiskunnallisista ongelmista.	x	

84. Mikä tai mitkä kasvuolojen piirteistä tukevat lapsen myönteistä kehitystä? (PU)

	Kyllä	Ei
a) Lapsen hyvä suhde isovanhempiinsa.		x
b) Lapsen hyvä suhde isäänsä.	x	
c) Vanhempien hyvä keskinäinen suhde.	x	
d) Vanhempien neutraali suhde ruumiilliseen kuritukseen.		x
e) Äidin huolehtivuus.	x	

85. Verkkotyöskentelyyn ja -opiskeluun vaikuttavat monet tekijät. Mikä tai mitkä tekijät edistävät tehokasta verkkotyöskentelyä ja oppimista? (I&H)(LE)

	Kyllä	Ei
a) Opettajan tärkeä ja aktiivinen rooli verkkotyöskentelyssä.	x	

b) Opettajan oman metakognitiivisen toimintansa mallintaminen.	x	
c) Realistisen käsityksen mukainen opettajan vetäytyvä rooli.		x
d) Opettajan käyttämän normatiivisen didaktiikan mukainen konstruktivistinen opetustekniikka.		x
e) Metakognition sosiaalinen jakaminen.	x	

86. Mikä tai mitkä seuraavista yksilöllisistä tekijöistä selittävät pitkäaikaistyötömyyttä? (PU)

	Kyllä	Ei
a) Introverttius.		x
b) Aggressiivisuus.	x	
c) Normien rikkominen.	x	
d) Passiivisuus.		x
e) Heikkenevä koulumenestys.	x	
f) Motivaation puute.		x

87. Mikä tai mitkä seuraavista ensisijaisesti edustavat Pihlströmin näkemystä pahuudesta?

	Kyllä	Ei
a) Pahuudessa kauhistuttavinta on sen inhimillisuus.	x	
b) Pahuus tai sen mahdollisuus piilee jossakin kauhistuttavassa, kasvottomassa toisessa.		x
c) Kasvatettava ei ole koskaan luontaisesti paha.		x
d) Me kaikki olemme banaalin pahuuden potentiaalisia ilmentäjiä.	x	

88. Ville on korkeakouluopiskelija, joka valmistautuu ensimmäiseen laajaan tenttiin. Hänellä on aikaisemmissa opinnoissa kehittynyt varsin korkea itseluottamus, ja hän arvelee nytkin selviävänsä tentistä vähäisellä panostuksella. Hän lukee tenttikirjat kerran läpi ja keskittyy opiskelijakavereilta kuulemiensa vinkkien perusteella muutamiin kohtiin. Tenttitilanteessa Ville hämmentyy huomattavasti vastaamisen vaativan laajaa ymmärrystä aiheesta. Siitä huolimatta hän lähtee kirjoittamaan vastausta ilman etukäteissuunnittelua ja saa tentin tehtyä nopeasti. Saatuaan tenttituloksen Ville pettyy huonoon arvosanaan. Mistä Villen huono menestys johtuu? (I&H)

	Kyllä	Ei
a) Hänellä on metakognitiivista tietoa oppimistrategioistaan.		x
b) Hän tarkkailee omaa oppimistaan.		x
c) Hänen oppijaminänsä liittyvä persoonatieto ei sovelu korkeakouluopiskeluun.		x
d) Hänen taitonsa arvioida oman oppimisensa tuloksia on puutteellinen ja viittaa heikkoon metakognitiiviseen taitoon.	x	

Tehtävissä 89–91 oikeasta vastauksesta +1 pistettä,
väärästä vastauksesta -½ pistettä ja vastaamatta jättämisestä 0 pistettä.

89. Arvioi seuraavia Niiniluodon artikkeleihin perustuvia väitteitä. Rastita oikea vaihtoehto.

- A. Oikein
- B. Artikkelin perusteella ei voi sanoa, onko väite oikein vai väärin
- C. Väärin

Väite	A	B	C
a) Välinearvot eivät voi koskaan olla objektiivisia arvoja.		x	
b) Vallitsevat käsityksemme moraalikasvatuksen mahdollisuuksista perustuvat arvoteorian varaan.	x		

c) Maailmassa esiintyvät pahat asiat johtuvat aina arvojen puutteesta.			x
d) Arvosubjektivismiin mukaan arvot ovat puhtaasti yksilöllisiä preferenssejä ja valintoja.	x		
e) Tavat, joilla ihmiset omaksuvat arvojaan, eivät vielä kerro, mikä on arvojen luonne ja perusta.	x		
f) Samalla asialla voi olla sekä itseis- että välinearvoa.	x		
g) Altruismi on itseisarvo.		x	
h) Moraalimme perustuu loppujen lopuksi perinnöllisiin tarpeisiin ja vaistoihin.		x	

90. Arvioi seuraavia Pihlströmin artikkeliin perustuvia väitteitä. Rastita oikea vaihtoehto.

A. Oikein

B. Artikkelin perusteella ei voi sanoa, onko väite oikein vai väärin

C. Väärin

Väite	A	B	C
a) Meidän on aina oltava jo sitoutuneita moraaliin, jotta se voisi velvoittaa meitä.	x		
b) Se vaatimus, että moraaliosessa harkinnassa ja keskustelussa pitää käyttää järkeä, on moraaliosesta neutraali lähtökohta.			x
c) Postmetafyysinen uskontokäsitys ei voi toimia moraalikasvatuksen lähtökohtana.		x	
d) ”Miksi olla moraaliosinen?” -kysymykseen ei ole tarjolla vastausta.	x		
e) Sekulaari etiikka on eettistä relativismia.		x	

91. Arvioi seuraavia Pulkkinen artikkeliin perustuvia väitteitä. Rastita oikea vaihtoehto.

A. Oikein

B. Artikkelin perusteella ei voi sanoa, onko väite oikein vai väärin

C. Väärin

Väite	A	B	C
a) Lasten sosiaalisen toimintakyvyn suotuisan kehityksen kannalta riittäväkin avioliitto on parempi vaihtoehto kuin avioero.		x	
b) Taloudellisesti vauraidenkin kotien lapset voivat ajautua sopeutumattomuuden kehään.		x	
c) Lapsen hyvä suhde isäänsä on yksi keskeinen myönteistä kehitystä tukeva kasvuolojen piirre.	x		
d) Vanhempien sosiaalinen juominen ei alenna lasten kynnystä alkoholinkäytön kokeiluun.			x

Tehtävissä 92–100 oikeasta vastauksesta + 1 pistettä, väärästä vastauksesta -1/3 pistettä ja vastaamatta jättämisestä 0 pistettä.
Kussakin tehtävässä vain yksi oikea vaihtoehto.

92. Hyviä oppimistuloksia ja koulumenestystä selittää parhaiten (LE)

a) älyllinen avoimuus. (V)

b) tunnollisuus. (O)

c) tunne-elämän tasapaino. (V)

d) ystävällisyys. (V)

93. Mikä seuraavista on utilitaristisen moraaliteorian *reductio ad absurdum*? (PI)

a) Maailma voisi olla utilitaristisessa mielessä ”parempi”, jos moraalin vaatimukset unohdettaisiin. (O)

b) Maailmassa on tarjolla vain huonoja vaihtoehtoja. (V)

c) Itsepuolustukseksi toisen tappanut henkilö kantaa taakkaa koko loppuelämänsä. (V)

d) Elämämme on syvästi ongelmallista juuri moraalin vuoksi. (V)

94. Mikä seuraavista väittämistä Lehdon mukaan kuvaa suomalaisen konstruktivismin luonnetta parhaiten?

- a) Suomalainen konstruktivismi on opetusmenetelmä, jolla on vain deskriptiivinen ulottuvuus. (V)
- b) Suomalainen konstruktivismi on ohjeistanut opetusta. (O)
- c) Konstruktivismi ratkaisee useimmat oppimisen ja opetuksen ongelmat. (V)
- d) Vaikka suomalainen konstruktivismi on opetusmenetelmä, sillä ei ole ollut käyttöä opetuksessa. (V)

95. Mitä paradigma ei ole? (LE)

- a) Koulukunta (V)
- b) Tutkimusmalli (V)
- c) Opetusmenetelmä (O)
- d) Ajattelumalli (V)

96. Mikä seuraavista on Niiniluodon esittämällä tavalla laadittu kuvaus tietyn henkilön X arvojärjestelmästä?

- a) X uskoo, että todellisuudessa ei ole olemassa objektiivisia arvoja. Pikemminkin hänen mukaansa ihmiset luovat ne itse. (V)
- b) X uskoo, että voidakseen elää itseisarvona pitämänsä onnellista elämää hänen täytyy turvata toimeentulonsa. Turvatun toimeentulon X katsoo saavuttavansa tekemällä palkkatyötä. (O)
- c) X uskoo, että lähimmäisenrakkauden toteuttaminen elämässä ei sulje pois mahdollisuutta kilpailla toisten ihmisten kanssa joissain asioissa. (V)
- d) X uskoo, että hyvyys on kaikkein korkein arvo. Toiseksi korkeimpana arvona hän pitää rakkautta. (V)

97. Mikä seuraavista väitteistä vastaa Pihlströmin esittämää näkemystä satujen moraaliopetuksista?

- a) Satuihin usein kätkeytyvä sisältyvä uskonnollinen aines on ongelmallista sekulaariin etiikkaan perustuvan moraalikasvatuksen kannalta. (V)
- b) Satujen moraaliopetuksissa on usein kyse moraalin sijaan moralismista. (V)
- c) On ongelmallista, jos lapset oppivat saduista, että moraalinen toiminta kannattaa siksi, että siitä saa jonkinlaisen ei-moraalisen palkkion. (O)
- d) Satujen moraaliopetuksista lapset voivat oppia sellaisen yksipuolisen näkemyksen, että eettisiä kysymyksiä voi ratkoa vain utilitaristisesta näkökulmasta. (V)

98. Mitä Peter Winch tarkoittaa väittäessään, että moraalit on riippumaton maailmallisista tosiasioista? (PI)

- a) Jos ihminen onnistuu sitoutumaan moraaliiin, hänelle tapahtuvat asiat eivät vaikuta siihen, mikä hänen ihmisydessään on olennaista. (O)
- b) Emme voi koskaan varmistua siitä, että omat moraaliset ratkaisumme tapahtuvat puhtaasti moraalista motiiveista käsin. (V)
- c) Moraaliset arvot ja periaatteet eivät ole suhteessa kulttuuriin, aikakauteen tai yksilöön. (V)
- d) Moraalin pitäisi haastaa meidät pohtimaan sitä, miten kaukana olemme siitä, mitä meidän pitäisi olla. (V)

99. Millä käsitteellä kuvataan oppijan ajattelu- ja oppimisprosessin ohjaamista? (I&H)

- a) Sosiaalisesti jaettu kognitio. (V)
- b) Lähikehityksen vyöhyke. (V)
- c) Scaffolding. (O)
- d) Omaksumis- ja tiedonhankintametafora. (V)

100. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten satujen rakennetta? (PI)

- a) Sankari – joutuminen vaikeuksiin – kiitettävä teko – pelastuminen – palkkio. (O)
- b) Sankari – moraalinen kriisi – henkinen ahdinko – pelastuminen – palkkio. (V)
- c) ”Tuhkimo” – ”pelastava prinssi” – elämänmuutos – palkkio. (V)
- d) Yliluonnollisuus – luonnonlakien ylittävyys – opettavuus – onnellinen loppu. (V)

Tehtävässä 101 oikeasta vastauksesta +1 pistettä, väärästä vastauksesta -1 pistettä ja vastaamatta jättämisestä 0 pistettä.

101. Lotman erottaa artikkelissaan ilmansuunnat maantieteellisiksi (A) ja kulttuurisiksi (B). Tunnista seuraavista, kummasta on kyse merkitsemällä rasti oikean vaihtoehdon kohdalle.

- A. Maantieteellistä ilmansuuntaa tarkoittava ilmaus
B. Kulttuurista ilmansuuntaa tarkoittava ilmaus

	A	B
a) Venäjä on pohjoinen maa.	x	
b) Konstantinopoli on eteläinen kaupunki.	x	
c) Istanbul on itäinen kaupunki.		x
d) Paratiisi sijaitsee idässä.		x
e) Pohjoinen jäämeri on pohjoisessa.	x	
f) Itä on ylhäällä ja etelässä.		x
g) Venäjä on pääosin läntinen maa.	x	
h) Koillinen on venäläisen hengellisyyden paikka.		x

Tehtävässä 102 oikeasta vastauksesta +1 pistettä, väärästä vastauksesta -½ pistettä ja vastaamatta jättämisestä 0 pistettä.

102. Yhdistä seuraavat väitteet oikeisiin henkilöihin. (PI)

- A. Sokrates
B. Kant
C. Wittgenstein

Väite	A	B	C
a) On parempi itse kärsiä vääryyttä kuin tehdä väärin.	x		
b) On tärkeää erottaa ehdottomat eettiset arvot maailman tosiseikkoihin liittyvistä arvoista.			x

c) Moraalisen toiminnan pitää perustua puhtaasti kunnioitukseen moraalilakia kohtaan.		x	
d) Etiikalla ei ole mitään tekemistä rangaistusten ja palkkioiden kanssa niiden tavanomaisessa merkityksessä.			x

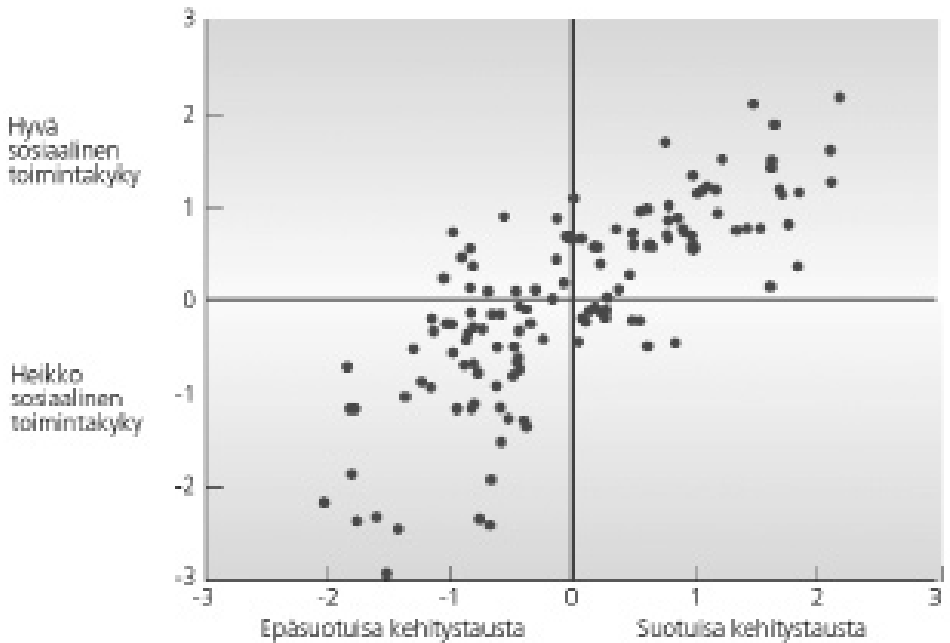
Tehtävissä 103–106 oikeasta vastauksesta + 1 pistettä, väärästä vastauksesta -1/3 pistettä ja vastaamatta jättämisestä 0 pistettä.

103. Asiantuntija pyrkii ongelmaratkaisutilanteissa pohtimaan ratkaisuvaihtoja eri tavoin kuin noviisi. Tällöin hän tarvitsee metakognition eri osa-alueita. Yhdistä seuraavat kuvaukset oikeaan osa-alueeseen. (I&H)

- A. Proseduraalinen tieto
- B. Deklaratiivinen tieto
- C. Konditionaalinen tieto
- D. Ei mikään edellisistä

Kuvaus	A	B	C	D
a) Asiantuntija pyrkii toimimaan mahdollisimman tehokkaasti ja löytämään ratkaisun nopeasti.				x
b) Asiantuntija pohtii, miksi tietty toimintatapa on tarkoituksenmukainen tietyssä tilanteessa.			x	
c) Asiantuntijalla on tieto tehokkaista tiedonhankintastrategioista.	x			
d) Asiantuntijalla on tietoa siitä, mitä tietoja ja keinoja hänellä on käytössään.		x		
e) Asiantuntijalla on realistinen kuva omasta osaamisestaan.		x		

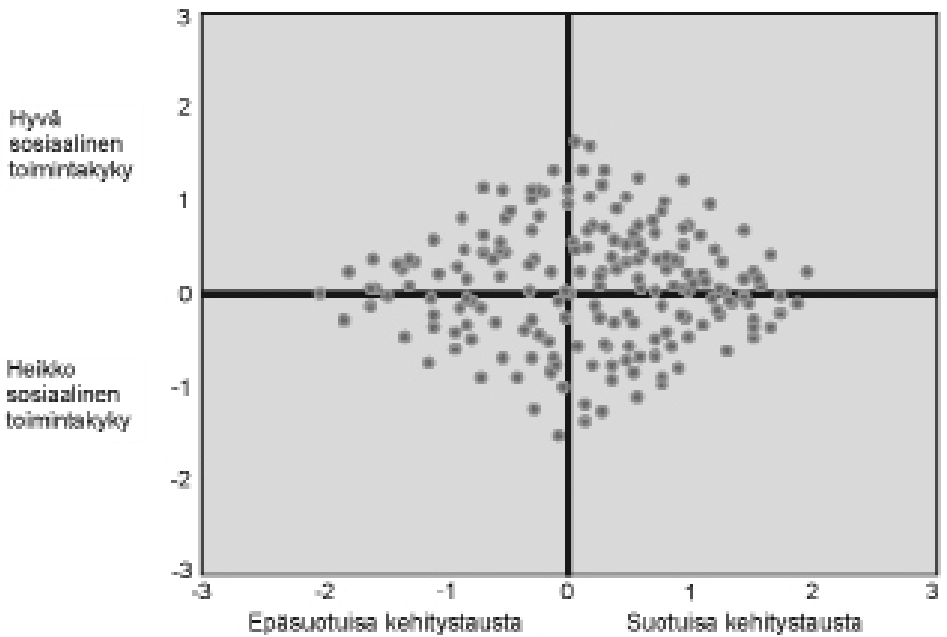
Seuraava esimerkki liittyy tehtäviin 104–106. Aineistossa esiintyy alla oleva kuva. Pulkkinen selostaa kuvaa seuraavasti: ”Lähes kaikilla niillä, joilla oli keskimääräistä parempi kehitystausta, oli keskimääräistä parempi sosiaalinen toimintakyky aikuisiässä. Ja päinvastoin: heikot lähtökohdat ennakoivat heikkoa sosiaalista toimintakykyä.”

Kuva. Kehitystaustan yhteys miesten sosiaaliseen toimintakykyyn (Pulkkinen 2002).

104. Mikä seuraavista kuvitteelliseen aineistoon perustuvista selityksistä vastaa parhaiten alla olevaa kuvaa? (Vain yksi oikea vaihtoehto.)

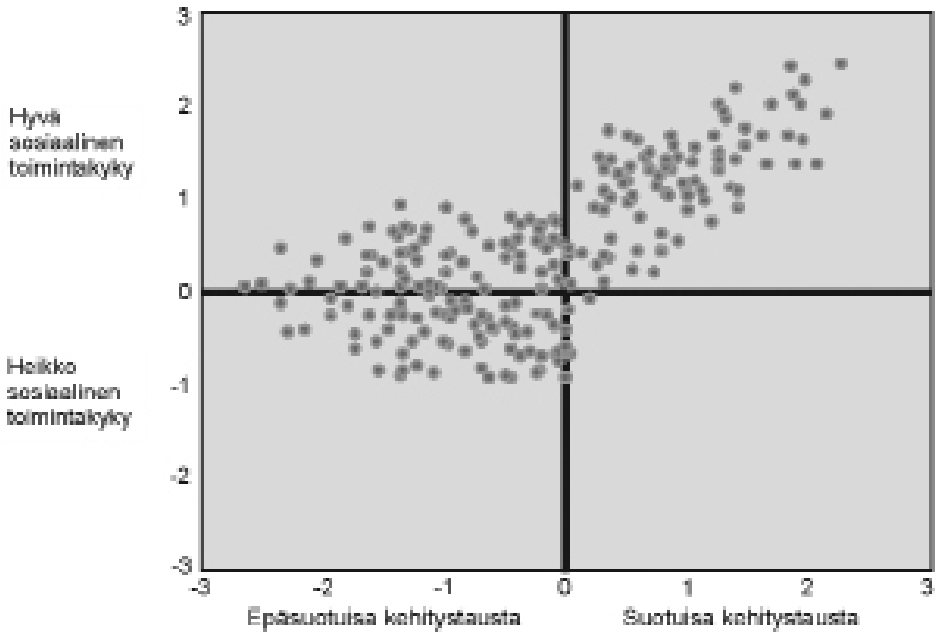
- a) Kehitystaustalla ei ole yhteyttä sosiaaliseen toimintakykyyn. (O)
- b) Kehitystausta on yhteydessä sosiaaliseen toimintakykyyn vain silloin, jos kehitystausta on epäsuotuisa. (V)
- c) Mitä epäsuotuisampi kehitystausta on, sitä enemmän sosiaalisessa toimintakyvyssä on vaihtelua. (V)
- d) Vain keskimääräisen kehitystaustan omaavilla sosiaalinen toimintakyky on hyvä. (V)

Kuva. Kehitystaustan yhteys miesten sosiaaliseen toimintakykyyn

105. Mikä seuraavista kuvitteellisesta aineistoon perustuvista selityksistä vastaa parhaiten alla olevaa kuvaa? (Vain yksi oikea vaihtoehto.)

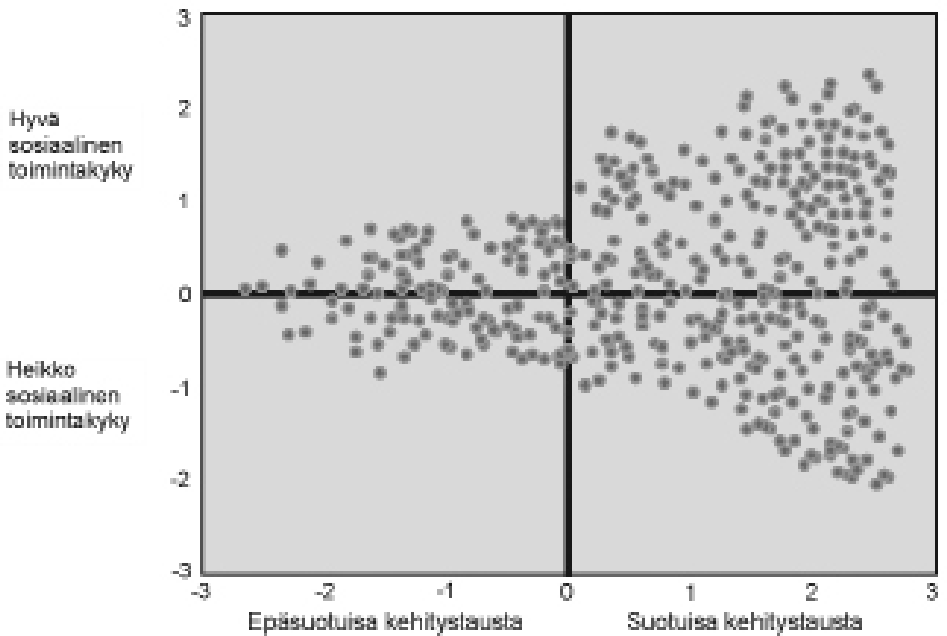
- a) Kehitystaustalla ei ole yhteyttä sosiaaliseen toimintakykyyn. (V)
- b) Kehitystausta on yhteydessä sosiaaliseen toimintakykyyn vain silloin, jos kehitystausta sijoittuu välille keskimääräisestä suotuisaan. (O)
- c) Kehitystausta on yhteydessä sosiaaliseen toimintakykyyn vain silloin, kun sosiaalinen toimintakyky sijoittuu välille keskimääräisestä hyvään. (V)
- d) Kehitystausta on aina yhteydessä sosiaaliseen toimintakykyyn. (V)

Kuva. Kehitystaustan yhteys miesten sosiaaliseen toimintakykyyn

106. Mikä seuraavista kuvitteelliseen aineistoon perustuvista selityksistä vastaa parhaiten alla olevaa kuvaa? (Vain yksi oikea vaihtoehto.)

- a) Kehitystaustalla ei ole yhteyttä sosiaaliseen toimintakykyyn. (V)
- b) Kehitystausta on yhteydessä sosiaaliseen toimintakykyyn vain silloin, jos kehitystausta sijoittuu välille keskimääräisestä suotuisaan. (V)
- c) Sosiaalinen toimintakyky on heikko vain silloin, jos kehitystausta on välillä epäsuotuisasta keskimääräiseen. (V)
- d) Mitä suotuisampi kehitystausta, sen enemmän vaihtelua sosiaalisessa toimintakyvyssä on. (O)

Kuva. Kehitystaustan yhteys miesten sosiaaliseen toimintakykyyn

Tehtävässä 107 oikeasta vastauksesta + 1 pistettä,
väärästä vastauksesta – 0,25 pistettä ja vastaamatta jättämisestä 0 pistettä.

107. Sijoita alla esitetyt luonnehdinnat johonkin seuraavista (A, B, C, D, E) sen mukaan, minkälaista ajattelua ne selvemmin ilmentävät. (N)

- A. Moraalinen nihilismi
- B. Arvofundamentalismi
- C. Arvosubjektivismi
- D. Opportunismi
- E. Preskriptivismi

Luonnehdinta	A	B	C	D	E
a) Tiettyihin itseisarvoihin sitoudutaan niin voimakkaasti, että niiden puolustaminen voi saada suvaitsemattoman muodon.		x			
b) Se, että jokin kohde on arvokas, tarkoittaa vain sitä, että minä pidän sitä arvokkaana.			x		
c) Todellisia eettisiä arvoja ei ole.	x				
d) Arvoväittämät eivät ilmaise mitään asiointilaa, vaan ovat luonteeltaan vain kehotuksia toimia tietyllä tavalla.					x
e) Toimijoilla ei ole pysyviä arvopäämääriä, vaan jokainen puolustaa hetkellisesti vaihtuvia intressejään.				x	